СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 120. | Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 24 травня 1932. | VOL. XL. | No. 120. | Jersey City, N. J., Tuesday, May 24, 1932. | THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗМЕНШЕНІ ПРИБУТКИ ВІД КАПІТАЛУ

ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШОГО ВИНАГОРОДЖЕННЯ ПРАЦІ.

АТЛЯНТА. — Ґовернор Рузвелт виголосив в Оґлеторп Юнівერзіти промову, в якій порушив справу відносин між капіталом і працею. Він підчеркнув, що живемо в таких часах, які можуть закінчитися цілковитим економічним хаосом, якщо люди не зачнуть переводити основних змін у своїх економічних переконаннях. Навязуючи до цього, він заявив, що капітал мусить задоволитися меншими прибутками, а щоденний робітник мусить більше зробляти. В цей спосіб прийде згодом до справедливішого розподілу народнього майна.

Кажуть, що ґовернор Рузвелт хотів тою бесідою розрахуватися з цею консервативною ґрупою, яка є проти його номінації демократичним кандидатом на президента. Промову виголосив він до яких 7,000 слухачів, котрі прибули на свято його промоції на почесного доктора права.

Рузвелт торкнувся теж діяльности банкирів. Він заявив, що економічне життя не може бути кермоване банкирами, котрі, як виказує минувшина, були завжди опортуністами і самолюбами.

ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО МІЛІОНОВИХ СПЕКУЛЯЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — З зізнань Гери Ворнера, президента „Ворнер Бродерс Пікчурс, Інк.", виходить, що він разом зі своїми двома братами спекулював на велику скалю у 1930 р. шерами своєї власної компанії й заробив в цей спосіб за один рік $7,394,-459. Інші твердять, що заробіток був ще більший та що спекуляція відбулася в тім часі, коли прибутки компанії малілі.

БАНКИРІ НАЙБІЛЬШЕ НАРІКАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. —Місс Френсис Перкинс, промислова комішенерка, каже, що теперішнє лихоліття ще найбільш відважно переносять дійсні безробітні. А найбільше нарікають та поводяться гістерично банкирі, котрі сидять на грошах.

ДАЛЬШІ БАНКРОТСТВА.

НЮ ЙОРК. — До Супрім Корт внесено домагання призначити ресівера для „Факс Тіейтер Корпорейшен".

Зголосила банкротство „Ди Юнайтед Сторс Ріелті Корпорейшен", філія „Юнайтед Сіґар Сторс Компані оф Америка".

ТОМАС СОЦІЯЛІСТИЧНИМ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА.

МІЛВОКІ (Висканзин). — На краєвій конвенції соціялістичної партії вибрано соціялістичного провідника, Нормена Томаса з Ню Йорку, соціялістичним кандидатом на президента Злучених Держав.

Того самого дня виголосив Томас на вічу промову, в якій виложив свою програму, атакуючи в першу чергу хабарництво та заповідаючи упадок капіталізму. Він казав, що світ має тепер до вибору: соціялізм або катастрофу. І не радив надіятися якихось полекш від демократичної й републиканської конвенції. Він зазначив, що його партія не є комуністичною і не бажає собі проливу крови та диктатури, але є за соціялізацію промислу, заведення пятьдневного тижня праці, обезпечення безробітних і т. п.

ТЮРМИ ПЕРЕПОВНЕНІ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент справедливости подає, що федеральні вязниці переповнені, бо містять 49,700 злочинців. А число їх далі збільшається з кождим днем.

ЗАГОВІР НА ОФІЦИРІВ.

ГАВАНА. — Ляйтнант Ерік Діяз згинув наслідком вибуху бомби, котра була захована в пакунку, який доручила йому почта. Виявилося, що такі пакунки з бомбами вислано до більше офіцирів і високих урядовців. Тому міністерство внутрішніх справ заборонило офіцирам відчиняти пакунки з почти, бо бачить, що тут мається до діла з заговором на життя офіцирів і вищих урядовців.

ЩО ЩАДИТИ: ДІТИ ЧИ ДОЛЯРИ?

НЮ ЙОРК. — Зприводу зменшення фондів на вдержання публичних шкіл поміщено в „Ди Публик енд ди Скулс" статтю, яку затитуловано: „Що треба ратувати в теперішній скруті: діти чи доляри?" Автор радить щадити на всім, але не на дітях.

ЗАСТРІЛИВСЯ ПІДЧАС ЛЕТУ ЛІТАКА.

ЩИКАҐО. — Ернест Ленґул, літ 19, намагався на ріжні способи дістатися до авіяції. Але тяжкі часи були причиною, що його відкинули в армії й у маринарці, та в інших місцях. А що задовго було йому ждати на ліпші часи, то він віднісся зі своїм товаришем літаком до висоти 3,000 стіп і там перестрілив собі голову револьверовим вистрілом. Його товариш не чув стріду, а завважив самогубство доперва тоді, як осів на землі. Ленґул ще жив, але був непритомний. Його відвезено до шпиталю, де помер. У кишені знайдено листа, в якім була виснена причина самогубства.

ФРАНЦІЯ МСТИТЬСЯ ЗА ЗАМАХ НА ДУМЕРА.

Рада міністрів на своїм першім засіданню від смерти Думера постановила завести ріжні загострення проти чужинців, що приїжджають до Франції, та скріпити тайну поліцію, яка має слідити за тими чужинцями.

ЗАТВЕРДИЛИ ПРИСУД НА БАНКИРІВ.

Апеляційний суд у Ню Йорку затвердив присуд першої інстанції, яким засуджено за надужиття фондів Бенк оф Юнайтед Стейтс, Бернарда Маркуса, президента банку, і Сол Зінґера, заступника президента.

ФРАНЦІЯ НЕВДОВОЛЕНА ЗІ СВОЇХ СОЮЗНИКІВ.

У звязку з урядовою крізою в Юґославії французька преса помістила цілий ряд своїх завваг на тему Юґославії й інших своїх союзників. Газета „Репіблік" звертає увагу, що Франція є обвантажена небажаними слабими аліянтами. Недавно Бенвіль сказав зовсім правильно, що Франція не має щастя до своїх союзників. Розчарування Франції щодо Румунії є дуже велике. Також Юґославія втратила останніми роками свою популярність, так, що перестал ипро неї говорити.

ПОЗНАНЬ ЛЮБУЄТЬСЯ В ЕРОТИЧНИХ СКАНДАЛАХ.

Слідча влада Познаня відкрила нову еротичну аферу в тому місті. Її герої це Марція Ґжеськовяк, служжчий одної цукерні, і Казімєж Стефанський — продавець цитрин. Виродки примамлювали до брам 11 і 12-літні дівчата й під загрозою побиття насилували їх. Обох посадили в тюрму.

ДИРЕКТОРИ БАНКУ ПОСТРІЛЯЛИСЯ.

В міській Комунальній Касі у Лешні, біля Познаня, посварилися два директори тієї Каси, Едмунд Май і Петро Ґжесік. Підчас сварки Ґжесік витягнув револьвер, дав кілька стрілів до Мая і ранив його в груди. Потім стрілив до себе. Обох у важкому стані відвезли до лічниці. Причина кривавої суперечки не відома.

50 НЕДУЖИХ ЗГОРІЛИ ЖИВЦЕМ.

У Парижі в лічниці Червоного Хреста вибухла пожежа. Підчас гашення головну увагу звернули на ратунок недужих. Їх викидали крізь вікна на простягнені рядна. Все таки дораховуються, що 50 недужих згоріли в подумках. Лічниця згоріла до тла.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ПЯТЬОХ БЕЗРОБІТНИХ.

На озері Вербелін біля Берліна їхали судном 8 осіб, молодих безробітних. Внаслідок бурі судно перевернулось і пять осіб потонули.

УКРАЛИ ПОНАД ДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ.

Державний прокуратор в Румунії дав наказ арештувати директора міської різниці в Ґалаці, Ґеорґіяде, та урядника Стефана Ґеорґія, бо вони спроневірили велику суму грошей. Ходять слухи, що вони вкрали понад 10 міліонів леїв.

ПОЛІЦІЯ СКОНФІСКУВАЛА ЗІБРАНІ НА УДІЛИ ГРОШІ.

Громадяни с. Далешева пов. Городенка, вирішили заснувати у себе кооперативу. Новобрану Управу уповажнили загальні збори стягати від членів уділи, що і було передумовою отворення кооперативи. Це виглядало поліціянтови, що робив службу, підозрілим і він велів збірщикови явитися в громадській канцелярії, домагаючись видачі зібраних грошей. Колиж цей грошей видати не хотів, тоді забрано його на постерунок до Семаківців. А коли він і тут заявив, що громадських грошей видати не може, тоді командант постерунку казав йому піднести руки вгору, почім переведено особисту ревізію й забрано всю ґотівку та виказ членів. На інтервенцію в старостві обіцяно, що по „збаданню" гроші вернеться. Одначе минуло вже два тижні, а гроші все ще лежать у старостві.

РОҐАЧКИ Й РИНКОВІ ОПЛАТИ НЕ ДАЮТЬ ДИХАТИ НАШИМ СЕЛЯНАМ.

В Тернополі Жиди винайміли від міста роґачки та ринки. Від того часу роґачок наросло як грибів по дощі. Досі було чотири, а тепер стало десять: на кожній дорозі роґачка. Збірці не питають, чи селянин іде впорожні чи з товаром; мусить платити, а як не має гроша в кишені, мусить дати якийсь застав. Ще гірше буває на ринках. Коли селянка не заплатить за курку 10 грошів, тоді забирають у неї курку і селянка мусить заплатити за неї, без уваги на те, чи продасть чи ні, бо інакше курка пропаде. Буває таке, що треба продати курку, щоби заплатити за інші курки ринкове.

ЖАХЛИВА ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ.

Стефан Кучинський у Жирардові біля Варшави залюбився у Лені Залеській. Поза нею світа не бачив. Але вона волі чомусь Цесельського, в якому бачила свій ідеал. Причустрічі з Цесельським Кучинський у розпуці засипав його стрілами й убив на місці. Потім побіг до Залеської, викликав її з хати й стрілив до неї. По кількох хвилинах вона вмерла. Дальше Кучинський утік до близького ліса й вистрілив до себе в голову й груди і згинув на місці.

ЗА МЕЖУ ПОСТРІЛИВ СУСІДІВ.

Господар з Кільчич, повіт Самбір, Тадей Чайковський ствердив підчас орки, що сусіди заорали йому межу. Розлючений добув револьвера і почав до них стріляти, ранячи 19-літнього Йосифа Лазаря, 30-літнього Івана Зарицького і 31-літнього Івана Галайду. Опісля втік і скривається досі. Жертви стріляння відвезли до самбірського шпиталю.

СМЕРТЬ У ВОГНІ.

В загороді Гринька Романчука в Колтові, пов. Золочів, вибухла пожежа, що знищила хату, стодолу, дві шопи, стайню та ввесь господарський інвентар. В часі ратункової акції втратила життя 19-літня донька господаря, Олена, що, не зважаючи на перестороги, вбігла до горіючої хати, щоб ратувати річи, одначе від горяча та диму зімліла.

ЗАСУДИЛИ ЗА СПІВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ.

Перед Окружним Судом у Тернополі відбулася розправа проти М. Остяка, Степана Буяка і Дмитра Видловського з села Ігровиці, обвинувачених у тому, що вони на весіллю співали національний гимн „Ще не вмерла Україна". І так М. Остяка засуджено на 5 днів, С. Буяка і Д. Видловського на 1 день арешту. Тогож дня відбулася також розправа проти Ілька Гуляча з Малашівців за те, що він на весіллю співав пісеньку „Поляків виріжемо, Жидів видушимо". Хоч свідки зізнали, що він був у пяному стані, засуджено його на гривну 30 золотих або на 3 дні арешту.

КАРИ ЗА ЄВАНҐЕЛИЦЬКЕ ЗІБРАННЯ.

Зібралися в Томахові, пов. Рівне, євангелики, щоби помолитись Богу, але не подбали про дозвіл. Налетіла на них поліція і списала протокол. Незабаром надійшли карні накази: місцевим ініціяторам по 150 золотих, а запрошеним з Вільгор і Косягин гостям по 100 золотих. Таких покараних старостою за нелеґальне зібрання нараховується до 20 осіб, з котрих ні один не рішився внести спротив і всі, видно, тої думки, що треба віддавати „кесареве кесареви, а Боже Богови", як сказано в Євангелії.

ЖІНКИ ГОЛОСЯТЬСЯ НА ПОСАДУ КАТА.

На вільну посаду мадярського ката зголосилися 100 кандидатів. Між кандидатами переважають безробітні. Є люди з високою освітою. Найцікавіше, що на цю посаду зголосились і три жінки. Перша з них кремезна, мясиста, заявила, що тільки тому хоче мати цю посаду, щоби пімститися на мущинах, від яких у життю зазнала богато розчарувань. Друга кандидатка тому хоче цієї посади, бо „привикла до важкої праці". Третя заявляє, що виконуватиме присуди тільки на Циганах, бо вони замордували її матір.

КАРА ЗА АНТЕНУ.

Секція молоді при читальні „Просвіти" в Конюшках, пов. Роґатин, рішила купити для читальні радіо-апарат. На закупно апарату зібрано 80 зол. Замовлено його в роґатинського „монтера" за 280 золотих. Монтер приїхав до читальні, заложив антену, почав пробувати апарат, та показалося, що апарат не добрий, і монтер відїхав з апаратом до Роґатина. Тому, що на дворі був порядний мороз і вітер, антену вечером не стягнено. На другий день прийшов у село поліціянт, записав антену й на голову читальні наложено 50 золотих кари.

ДОТЕПНІ КОНТРАБАНДИСТИ.

У Відні арештували одного перського купця, Ягія Раґіма, що займався контрабандою золотого піску дуже дотепним способом. Якийсь його спільник із Тегерану присилав йому кошики з бресквами. Раґім продавав такий невинний овоч як брекву. Та в кожній з них замісць зернят були зерятка золотого піску, зручно загорнені в шовкову матерію того самого кольору, що овоч.

ЛЯЦЬКІ КАТИ БОЯТЬСЯ НАВІТЬ ОСТАННЬОГО СЛОВА ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ

НЕ ДАЛИ СКІНЧИТИ ОСТАННЬОГО СЛОВА УКРАЇНЦЕВИ НА ШИБЕНИЦІ.

ТЕРНОПІЛЬ (Західня Україна). — Дня 28 квітня, в годині 12.30 пополудні, згинули мученичною смертю на ляцькій шибениці два Українці селяни: Яким Пришляк та Павло Голояд. Обох їх засуджено за замах на провокатора й поліційного аґента Василя Затирку. Президент републики не дав їм уласкавлення. Перед страченням рідня попрощалася з обома.

Обидва засуджені тримали себе спокійно й відважно. Вони свідомо йшли на смерть, знаючи, що гинуть за святе й справедливе діло. Павло Голояд, стоячи під шибеницею, встиг лише викрикнути спокійним і сильним голосом: „Гину за..." Та рука ляцького ката перервала дальші його слова.

Вже від 6 години ранку натовпи народу згромадилися біля суду. Коли до суду везли труни, натовп силоміць втиснувся на судове подвіря, але поліція з трудом усунула звідти зібраних людей. З села, з якого походили обидва страчені, прибуло багато селян. Підчас страчення й після страчення товпа була настроена бурхливо й ворожо до влади. Зібрані очікували, коли будуть вивозити труни з тілами страчених. Щоб обминути прикрий для поліції й влади інцидент, до якого могло прийти, поховали їх в ночи. Поліція пильно охоронила місто, бо ввесь Тернопіль був під сильним враженням екзекуції й у ним панував такий настрій, що легко могло прийти до ексцесів.

ЖЕРТВА ЛЯЦЬКОЇ „ПАЦИФІКАЦІЇ".

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Дня 25 квітня помер у Богатківцях, пов. Підгайці, парох о. Евген Мандзій. Свого часу в ляцькій пресі були подані вістки про смерть о. Мандзія від тяжких побоїв ляцьких уланів при „пацифікації" Галичини. Та на щастя тоді ця вістка була передчасна. Але від того часу о. Мандзій тяжко хворів і нарешті тепер скінчив своє мученичє життя.

ЛЯХИ ПОВІСЯТЬ ДАЦИШИНА.

ВАРШАВА (Польща). — Як відомо, підчас, так званого бобрецького процесу польський суд засудив на кару смерти Дацишина, а його товаришів — Максимюка на 15 літ вязниці, та Книша на 8. Засуджені внесли касацію до Найвищого Суду в Варшаві. Касаційна розправа була призначена на другий день українського Великодня.

По розправі суд відкинув касаційну скаргу. Отже присуд львівського суду на всіх трох лишається в силі. Годі сподіватися, щоб президент держави, яка окупувала українські землі, полекшив кару Українцям.

ДОСТОЙНА ВІДПОВІДЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ КОНСУЛЕВИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Консуль Союза Радянських Соціялістичних Републик у Львові звернувся до українських діячів та до редакторів газет із запрошенням прийти до консуляту на перегляд нової радянської фільми для ознайомлення „з культурними надбаннями на радянщині". На такий лист редактор „Нового Часу", Д. Паліїв, відписав консулеви, що він не вважає можливим і потрібним приймати запрошення представників московської влади на Україні, яка окупувала українські землі і без перерви розстрілює та вязнить Українців і посилає на заслання українських культурних діячів.

Кінчаючи свого листа, п. Д. Паліїв пише: „Ви, Пане Консуле, хочете навязувати культурні звязки якраз у моменті, коли Ваші люди розстрілюють сотні Українців, в тому числі й дітей, що з одчаю перед голодовою смертю намагаються вирватися з безсердечних рук Ґ.П.У. Чи не наде й на Вас, пане Консуле, кров невинних?"

ҐОРҐУЛОВ — ЧЕКІСТ.

ЛОНДОН (Англія). — Посол чехословацької републики в Лондоні, Ян Масарик, заявив, що вбийник президента французької републики, Ґорґулов, є старим членом комуністичної партії й що останніми роками він двічі їздив до Росії за безпосереднім одержанням інструкцій.

Посол каже, що всі дані про чекістську працю Ґорґулова французька поліція вже має в своїх руках. Ян Масарик каже, що він кождого разу готовий підтвердити правдивість своєї заяви.

В БОМБЕЮ СПОКІЙ.

БОМБЕЙ (Індія). — Нарешті настав спокій. Внаслідок бійки між магомеданами та Індійцями, все місто має вигляд розгромленого. Вбитих нараховано 157 осіб, а тяжко покалічених, що знаходяться в шпиталях 1,660.

Поліція переводить тепер арешти найактивніших погромників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛИНДБЕРҐОВА РІЧНИЦЯ.

На протязі останніх пятьох літ переживала ціла Америка, а з нею і цілий світ, дві сензаційні події, які стягнули на себе загальну увагу. Першою подією був перелет Чарлза Линдберґа через Атлянтійський океан.

Цей геройський крок Линдберґа покрив його безсмертною славою, яку збільшили ще його особисті прикмети, як скромність і нехтування дешевими реклямовими ефектами, яких звикли допускатися люди в подібних випадках ради гроша й заспокоєння амбіцій.

Линдберґ приніс велику честь Америці. Його особа і його характер уважаються в Америці типічними, коли йде про те, що є американське, а разом з тим найбільш благородне, геройське, піонірське і підприємчиве.

І отсе тій найкращій американській людині судилося викликати ще раз у життю сензацію, на яку знову звернув увагу цілий світ. Але сензація та є іншого роду. Вона вже не покриває Америку славою, а ганьбою, якої прямо неможливо змити, і безмежним сумом.

Коли говоримо про ганьбу, і сум, то кождий свідомий того, що тут мова про викрадення сина Линдберґа. Ще й досі не знати, хто саме допустився того злочину. Не знати, чи це зробила ґенґстерська банда для зиску, чи може яка напів збожеволіла людина, якийсь маняк. Та відомі страшні наслідки того злочину, цебто вбивство малої дитини батька, котрим гордилася ціла Америка.

Але ще невідомі подробиці, як та дитина загинула. Можливо, що стався якийсь нещасливий припадок. Та не було припадком, коли знайшлася банда, яка використала траґедію і видурювала від зболілого батька гроші за дитину, котра вже не жила. І не було припадком, що знайшовся такий чоловік, який обертав міліонами, а який відривав батька від шукання дитини й обдурював його своїми видумками на те, щоби на тій траґедії зробити бизнес, себто добути за видумані інформації грубі гроші від часописів і фільмових підприємств.

Як бачимо, то з іменем Линдберґа, а зглядно з його траґедією треба тепер звязати образ найгіршого морального занепаду, якого жертвою паде людина, котра є прообразом усього, що вважається в народі найкращим. І як та траґедія не сталаб тепер початком морального відродження цілого суспільного американського життя, то ганьба, якою покритий цілий край, осталась би в історії ще страшнішою.

О. С.

НА СЕБЕ ЧИ НА ЧУЖИХ?

Хвиля дефетизму знов поплинула широким коритом в краю. Реальна політика — за всяку ціну, політика „буденної, дрібної праці" — ось що нам на потребу! Залишім на боці шумні фрази і деклярації, і старáймося договоритися з тими, що є панами положення... Такі голоси чимраз частіше чуються в краю — устно і в пресі. Чи іти за ними — є дійсно вихід для нашої політики? Придивімся цьому ближче, при чім лишім на боці революційні партії, а займімся лише партіями леґальними, звідки оті „реальні" голоси розлягаються.

Щоби говорити ясно, ці „реалісти" стремлять до політики — „do ut des", цебто — „дай мені, а я тобі". Чи ця політика може щось дати, чи вона дійсно „реальна"? Економічне положення Польщі — навіть на думку польської преси — погіршується. Замісць передбачених 250-ти, буджет щойно скінченого господарчого року дасть майже 500 міліонів злотих дефіциту. Експорт корчиться, а слідом за тим іде відплив золота і валюти з державного банку. Село убожіє. Коли пять літ тому селянин платив за 10 кільоґрамів соли — 8 кільоґрамів збіжа, то тепер платить — 321 кільоґрамів; за 1 кільоґрам цукру замісць 35 (в 1927 р.) — 117 кільоґрамів збіжем, за тютюн замісць 40 — 543 і т. п. Іншими словами — село крайно зубожіло, а це значить — **пустки в скарбі.** В наслідок цих пусток — скорочується буджет і зменшується видатки: на **польські** економічні, на **польські** просвітні і церковні установи і т. п. А коли зменшуються видатки на **польські** установи, то як вони можуть збільшитися на **українські,** — як того хочуть наші „реальні" політики? Як вони можуть щось „дістати" в заміну за оту „реальну" політику? **По друге,** польський загал дуже неохочо дивиться на всяке розширення українського стану посідання в краю. З нагоди чутки, що митрополит купує ту чи іншу каменицю у Львові, чи на провінції появляється новий український дневник, чи що, — ціла польська преса бє на алярм, а навіть повстають спеціяльні товариства, напр. „охорони кресуф", щоб український стан посідання не зазнав найдрібнішого розширення. При такій психіці загалу — чи „реально" думати, що сама держава (яка з представників цього загалу складається) захоче добровільно розширювати наш стан посідання чи то на економічнім, чи просвітнім, чи церковнім полі?

Потрете, маємо приклад Волині. Там давно вступилося на ґрунт „реальної" політики, а чи отрималося щось взаміну? Нічого! „Утраквізація" (себто польонізація) шкільництва йде прискореним темпом, таксамо як кольонізація Мазурами.

А нарешті — і це не менш важне — на кокетування з Українцями і на політику уступок („do ut des") Варшава не піде вже **з огляду на своє міжнародне положення.** Річ у тім, що у Франції чимраз гучніше лунають голоси за порозуміння з Німеччиною, навіть за ревізію Версальського мира, в Німеччині росте партія реваншу — ґітлерівців. При таких умовинах Варшава, яка чується загроженою Берліном і „зрадженою" Парижем, — зачинає чимраз недвозначніше споглядати на Москву. В пресі — і то ендецькій і санаційній — множаться голоси . зовсім приятливі большевикам, заключається пакт про ненапад з Росією, а Залєський — на припоручення маршала Пілсудського — виступає посередником між Росією і Румунією, щоб і між тими державами теж прийшло до пакту про ненапад. **Варшава виразно стремить до угоди з СССР.** А при угоді, як при угоді — треба уникати всього, що дражнило би другу сторону, з якою робиться угоду. От длятого в Росії (зглядно на Україні) вже нема маніфестацій протипольських, тон преси теж менше аґресивний супроти Польщі, а в Польщі відплачуються „пенкним за надобне" і ліквідують висування української проблеми, як проблеми антиросійської, а пляни 1920 р. таки зовсім залишили. В такій міжнародній ситуації дражнити Росію якоюсь українською „автономією" (як хочуть „реалісти") — очевидно **Варшава не буде.**

Разом: для уступок Українцям, яких вимагає „реальна" політика — Польщі бракує: фінансових можливостей, можливостей психольоґічних, а нарешті — не сприяють цій політиці міжнародні потреби Польщі.

„Реальна" політика — є політикою **найбільш нереальною** на світі... Щож робити леґальним партіям? Скріпляти стан посідання нації і його розширювати на полі економічнім, політичнім, просвітнім і церковнім. Але — не надіятися на поміч Варшави, якої та дати не може і не схоче. І — за сю нереальну і неможливу поміч — не ширити дефетистичних поглядів в суспільности і не роззброювати її морально. Ось якими повинні бути витичні нашої політики. Власні сили — це не фраза, це клич, реальніший від кличів тих „реалістів", які вже здеморалізували Волинь і хочуть здеморалізувати Галичину.

ПЕРШОТРАВНЕВІ ОБРАЗКИ.

(Лист з Відня).

Першого травня у Відні — велике свято. Коли шукати йому парелєлі, то хіба ще день 12. листопада може видержати з ним сяке-таке порівнання. Обидва свята не подібні до тих, які являються спочинком після певної періоди днів праці, або є спомином важніших подій з історії християнської релігії.

Перше свято, зразу подумане як свято визволення одної верстви людей з її економічної й політичної залежности, стратило той змисл з хвилею її осягнення, набираючи згодом ніким незаперечного, загального значіння культу праці, через поглиблення пошани для її змісту. Друге, хоч законно влаштовуване як свято народне републики, що правда, не тішиться так загальним признанням як попереднє, бо се, що одні вважають побідою, має для ругих ціхи національного смутку. Спогад народин австрійської републики криє в собі велику дозу гіркого — і тому він мабуть ніколи не здобуде собі тої самозрозумілости і популярности як свято праці — свято першого травня.

Вже на передодні 1 травня готуються до свята. Вечером збирається на певних, згори назначених місцях передовсім молодь, від дітей передшкільного віку до тих, які стоять на порозі безпосередного всякого життя. По можности всі в одностроях або в їх браку в одноколірних сорочках і коротких, з голими колінами штанах — хлопці, і в таких же суконках — дівчата, при обовязково вниз звинених панчохах. Тут формуються походні відділи з написними таблицями, численними червоними прапорами і смолоскипами в руках. З першою зорею запалюють смолоскипи і під гомін напереміну барабанного, хорового чи капельного такту похід рушає важнішими вулицями міста.

Тоді тихне звичайний гамір Відня і на час припиняється його природний ток; стають трамваї, зникають з перспективи бистрі авта й інші середники комунікації, а перед очима цікавого глядача пересуваються сотні й батальони демонструючої дітвори. Остра маршова ритміка запановує всевладно над недавним хаосом, лунає музика, спів, падають демонстративні, хорові оклики. Мов гай прапори мають, під ними мов филі колишуться ряди машируючих, а з ними мов огняна пасмуга мигають тисячі горіючих смолоскипів...

Характеристичні знамя властивого першого травня — се комплетне здержання всякого руху. Фабрики і заводи мають і так на сей день законом приписаний недільний спочинок. Але тут тим разом спочиває і трамвай. Хоч закон про відпочинок його не обовязує, навпаки, окрема інструкція виразно наказує управі заведення вдержання безперервного руху — то тут вище закону стає приказ партії. Соціялістична управа Відня як власниця трмваїв, для підчеркнення свойого престіжу в очевидний і демонстративний спосіб переноситься над обовязуючим законом. І трамвай „святкує" всупереч права й на глум населенню міліонового міста!...

Острі сиґнали сурми вже ранним ранком перерізують воздух і будять мешканців зі сну. Се поодинокі сурмачі на прибраних в червоні ленти колесах переїжджають вулиці і кличуть партійних і симпатиків на збірні місця. На хідниках снуються товпи цікавих, які зміряють до центру міста, щоб, занявши завчасу можливо догідне місце на його величній дорозі, не омнути рідкого видовища. Їм назустріч увихаються діти і на продаж підносять червоні гвоздики з паперу, гідну відзнаку для учасникків свята і пануючий колір дня. З дахів деяких домів повівають червоні або червоно-білі хоругви, денеде видніють широкі транспарени і привітні написи на них.

В межичасі зібралися учасники святочного обходу, влаштувалися на військовий лад у відділи і розпочався концентраційний похід під ратуш Відня. Під такт музичних капель пливуть лава за лавою залізною рукою зорґанізовані кадри трамвайовців, залізничників, урядовців ріжного роду і катеґорій і просто непроглядні маси звичайних робітників. На чолі кождого відділу орґанізаційні стяги написні таблиці, транспарени і цілі фаланґи хорунжих. Великі червоні прапори надають филюючим лавам машируючих приємний для ока і заразом імпозантний вид. З найдальших окраїн великого Відня машируть карні відділи, під римт їх кроків дрожить земля, а ціле місто здається так і лунає від мельодій незчисленних музичних капель...

З вислуханням святочних, політичних промов на ратушевій площі кінчиться перша частина першотравневого свята. Друга відбувається серед пекольного гамору Пратеру, загально знаного місця забав і ріжної сваволі. Туди направлюються лави учасників в такім самім порядку, виповняючи дальшу програму свята.

Лиш мала розмірно частина вертається на місце своєї праці: залізничники до двірців і до реміз трамвайовці. Трамвай, який ще перед полуднем був такою великою перешкодою для свята, стає після полудня тільки пожаданим середником комунікації. Бо непроглядні товпи передполудневих учасників обходу, тепер позбавлені на ріжних місцях забав, мусять мати нагоду можливо догідно і в свій час дістатись домів.

Ст.

Володимир Яцишин,
ст. пл. розв. „Бурлака".

У ДВАНАЦЯТЬЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ.

(1)

„Було це 1899 року підчас бурсько-англійської війни в Полудневій Африці. Бурські охотники, загартовані в небезпеках, вироблені життям серед дикої природи, добрі стрільці диких звірів, облягли Англійців у твердині Мефекінґ. І ставало вже горячо замкненим англійським військам у твердині, бо бурські мисливці стріляли цільно, а перед їхніми розвідчиками не могла укритися ніяка англійська криївка. Вже грозило здобуття твердині. Тоді командант твердині, англійський ґенерал Роберт Бейден Повел, упав на щасливу думку зорґанізувати на військовий лад молодих хлопців і вжити їх до розвідчої служби. Бо молоді хлопці дуже цікаві; вони все бачать і нічого не уникне їхній увазі, а мало хто звертає на них увагу".

Так, пригадую, зачали нам викладати історію Пласту, коли я, малий ще пластун, був перший раз у таборі.

Як кожному вихідникови, творчій людині, так і ґен. Р. Б. Повелови насунулось після перших спроб використання молодих хлопців багато плянів та думок. Як кожний винахідник, так і Б. Повел, розкривши неоцінені скарби молодої душі, не міг не віддатись всеціло праці над удосконаленням цих скарбів. І вже в 1899 році Едвард Сесіль на доручення Б. Повела творить перший відділ скавтів.

Вернувшися з Африки додому, Б. Повел, придивляється ближче до молоді: до цеї, що в палатах панських, і до цеї, що в школах, і до цеї, що ґрається на вулицях Лондону. Він бачить, що молодь не задовольняється своїм звичайним заняттям, що в неї багато енерґії пропадає марно, що в неї природний нахил до доброго; що тільки брак здорової забави й розривок та брак такого — сказатиб — окремого світу поза буденщиною, що часом хлопці невдоволені життям, сумовиті, зломисні, злочинно успосіблені — одним словом молоденькі старці.

І на це все зроджується в Б. Повела коротенька чародійна відповідь — м а т и п р и р о д а! **Він кидає клич „в природу" разом з гаслами: почуття обовязку, карність, солідарність, точність, ощадність, братерство, любов до батьківщини аж до пожертви свого життя,** і це не в теорії, а в практиці й у життю. Він здавав собі ясно справу з того, що всі ґарні кличі під вражінням приймаються дуже скоро, але й минаються безслідно, а тому-то він завершує свої кличі гаслом послідовности, дрібненької сталої праці над собою: „Одно добре діло зроби на день!" — каже він. Він хоче прищепити молодечим буйним пориванням систематичність. А система чуда робить!

Він ґуртує молодь біля себе, вчить по батьківськи та по братерськи переводити в життя свої пляни, вчить з радістю приймати всі труди, невдачі життя, змагатися з ними і заразом старатися пізнати, вивчити напамять молоду душу. Своїми спостереженнями та досвідом ділиться Б. Повел з іншими у своїй книжці "Aids to Scouting", виданій у 1899 році.

Майже рівночасно народжується пластова ідея на вільній землі Вашинґтона в 1900—1902 рр., де військовий старшина, запалений дослідник природи, Ернест Томпсон, творить „товариство хлопців березової кори" в Америці.

Час минав і поволі пластова ідея щораз то більше вибивалася з темряви думок та плянів, прибирала щораз то кращий вигляд, оформлювалась, доповнювалась добутками науки й педаґоґіки. Зроджується думка в Б. Повела, що молодь має творити світове братерство, але рівночасно з тими далекосяглими думками та плянами розбудовує Б. Повел ці маленькі орґанічні клітини будучої світової орґанізації, гуртки молоді, й уже в 1907 році вказує, як саме йти в природу. Він орґанізує в серпні тогож року перший пластовий табор для хлопців на острові Бровнсі в ґрафстві Дорсет. А вже в слідуючому році, 1908 видає він книжку "Scouting for Boys", де вже докладно подає зміст пластової ідеї, працю в хлопячих відділах та орґанізаційну схему англійського пластового укладу. Починає виходити пластовий журнал "The Scout", що виходить до сьогодня. Поволі пластова ідея переходить кордони Англії, канал Ля Манш та прямує в Европу, на покладах кораблів в далекі південні кольонії до чорних, а рівночасно подає дружню руку своїй посестрі з вільної землі Вашинґтона.

В англійській культурній нації, з вродженим почуттям карности, солідарности, точности, виростає орґанізація, що має ті чесноти плекати в молодих душах.

Англійці бачать, які неоцінені користи приносить скавтінґ для одиниці, родини, народу та держави, й їхні великі мужі кажуть:

„Коли будемо мати міліони хлопців, перенятих пластовою ідеєю, батьківщина певно гордо гляне в майбутність".

І коли англійський пласт робить перший раз підсумки своєї праці та надбань, коли він, убраний уже в певні орґанізаційні форми, святкує перший тріюмф, коли англійський король Юрій V відбирає в 1911 р. в королівськім замку Windsor дефіляду англійського пластунства, — Україну, точніше західну її вітку, облітає перша ластівочка пластової ідеї.

Дня 2. грудня 1911 р. в львівськім щоденнику „Діло" помістив проф. Петро Франко, син нашого ґенія Івана Франка, першу статтю про пласт. І заворушились уми ліпших з синів народу. Заворушились передусім уми тих синів народу, котрим лежало на серці виховання ґімназійної й академічної молоді, тих, що стояли близько до неї. Вониж бачили самі, як цей пластовий рух приймався у всіх культурних націй, вони бачили, як він помагав народам, що відроджувались, і вони собі усвідомлювали, що треба йти разом з тими народами, а не потім їх доганяти. А такі думки нуртували тоді й у братів Чехів, у котрих почався пластовий рух майже рівночасно з українським. В грудні 1911 року проф. П. Франко засновує тайний пластовий гурток зі старших учнів. Приходить 1912 рік, а з ним більше зацікавлення пластовою ідеєю.

Орґанізується дальше тайні, можнаб їх назвати навіть спробні гуртки: при львівськім руханковім товаристві „Січ", заснований українським пластуном проф. І. Чмолою, в семинарії Українського Педаґоґічного Т-ва та Філії академічної ґімназії. Аж 21. квітня 1912 р. в українській академічній ґімназії орґанізує д-р О. Тисовський, по пластовому Дрот, пластовий гурток, що став пластовим завязком, аванґардом Українського Пластового Укладу. Провідник защіплював зерна пластової ідеї в серця малого гуртка, а вона вже сама переходила з серця в серце, з одної улиці Львагорода на другу, з дільниці в дільницю, а там підчас ферій розливалась маленькими, ледви помітними струмочками з західньо-української столиці в західньо-українські землі.

Так приймалася пластова ідея в першому пластовому році. А природа, українська природа, особливо околиця Льва-міста, радісно дивувалась. Щораз частіше вона бачила на свойому лоні гуртки української молоді, щораз частіше розлягався сміх тієї молоді.

Українська пластова молодь ходила в українську природу. Львівський „Кайзервальд" змагався з зальвівською Сагарою, кого більше любить українська молодь. Два улюблені прогулькові місця нашої пластової молоді.

А там в безперервному бігу літ пішов 1913 рік. У квітні 1913 р. зібрався Перший Зїзд представників пластових відділів з цілої Галицької України у Львові. Може з промов і резолюцій цього Зїзду не можна було побачити вповні цього, що хотіли сказати представники, але в їх душах вже нуртувало „ЩОСЬ", що виявлялось у блеску їхніх очей та в пієтизмі, з яким вимовляли імя „Пласт". Цьому „щось" бракувало ще форми, в яку воно могло влягтись, стати тілом і вповні себе виявити. На цім першім Зїзді створено Орґанізаційний Комітет.

(Далі буде).

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

—o—

Кождий сотик, кождий дато
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.
Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит.
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

Чудо ґіпнози.

В однім товаристві попису-ється аматор-ґіпнотизер:

— Тепер гашу світло! А як знову розясниться, всі жінки, які зраджують своїх чоловіків, матимуть червоні носи.

Світло гасне. За хвилинку стало знову ясно. Всі жінки мають носи сильно запудровані.

ПАНУВАННЯ НАД ДИТИНОЮ

Скільки разів родичі мають супроти дитини якусь амбіцію; скільки разів вони домагаються, щоби дитина придержувалася якогось ідеалу, дорогого для родичів, стільки разів родичі стараються панувати над дитиною. Всі приклади амбіції родичів супроти дітей мають у собі це стремління панування над дитиною.

Є ще інші випадки, в яких родичі не руководяться ніякою амбіцією супроти своєї дитини, не дбають за те, щоби дитина перлася вгору в якнебудь напрямі, а всетаки родичі пробують панувати над дитиною. Є це чисті випадки панування, і на них можна пізнати, до яких наслідків це доводить.

Ось до клініки приводять 13-літнього хлопця, який є справжнім клопотом для своїх родичів. Хлопчина ходить помимо школу, бреше, краде з дому гроші і їжу, занедбує всяку роботу, тікає часто з дому, ходить з бандою диких пустунів вулицями, відбивається, як мати хоче його карати, кпить собі зі школи, церкви. Словом, хлопчина виступає проти всякого бажання своєї матери, а все те, мати каже, не вважаючи на те, що вона все „пробувала зломити його волю", ще як він був немовлям. Для цеї цілі вона не перебирала в засобах, не вагалася ніколи ні на хвилю вживати побоїв.

Допити про минуле життя матери показали, що мати прийшла до Америки з Німеччини молодою дівчиною, удержувалася працею по домах, віддалася маючи 40 літ; що вона була дуже неприємно здивована, коли почула в собі дитину, але піддалася своїй долі, бо так їй казала її релігія. Вона говорить як релігійна фанатичка. Це все, що можна було довідатися про її минуле життя. Але й це показує, що вона дитини мати не хотіла. Вона не могла годувати дитини своїми грудьми, а дитина була дуже прикра. Причиною цього певно в деякому степени було відношення матери до дитини. Вона каже, що любить дитину, а на доказ цього подає, що навчила хлопця молитися, читала йому історії з біблії. Так вона його виховувала, поки він не пішов до школи (коли йому було пять літ). До того часу хлопчина зносив виховання матери; від того часу все пішло навиверти: від того часу — чого хотіла мати, не хотів син.

Зі скупих даних про її минуле життя можна було догадатися, яке відношення займали її родичі до дітей. Це мабуть була відома „німецька дисципліна". насильне навертання волі дитини на дорогу родичів. Звичайним відгуком дитини на таке виховання є гнів. Дитина в своїй слабости пробує гнів задушити та бути послушною. Така дитина відтак виховує свою дитину в такий же спосіб. У деяких випадках родичам удається зломати волю дитини, але деколи зломити волі дитини не вдається; тоді дитина тільки ціле життя й робить, що бунтується проти волі родичів. Це й робив в отсьому випадку хлопчина.

До клініки приходить друга мати, зі своїм 8-літнім сином. Лікарі клініки кажуть, що вони ще ніколи не бачили такої скромної матери, яка почувалась би такою нездібною до нічого. Її хлопець не хоче її слухати. Її муж знаменитий інжинір, а вона зійшла на просту матір-комірницю. Вона дбає за свого сина, дивиться, що він має робити, доглядає кождий його крок, а він собі і вухом не веде. Вона глядить на свої матірні обовязки дуже серіозно. Начитується в книжках про виховання дітей, і придержується всіх порад у тих книжках. Вона дивиться за тим, щоби дитина зробила те, чого мати хоче. Все має бути так, як мати каже. А мати дивиться за кождою дрібницею. Мати вірить, що вона має мати владу над дитиною та що дитина має цю владу признавати. Родичі мають виконувати дисципліну над дитиною. Це їх право, що випливає з їх влади. Дитина не має права; вона має тільки обовязок: обовязок слухати родичів.

Та малий хлпчина не узнавав становища матери. Від маленькости він опирався матірним приказам. Мати хотіла переломити його опір. Син завзявся. Тепер між ними йде боротьба, боротьба сили і хитрости, за те, хто побідить. Коли матери не стає сили приказувати, то починає торкотати. Час від часу вона погрожує, деколи береться до бійки. Вона пробувала просити його бути послушним, показуючи на своє зденервування. Вона пробувала його карати, кажучи, що вона нервова через нього. Все це нічого не помагало, а мало хіба той вислід, що дитина матір сильно зненавиділа. Її муж вихованням дитини не цікавився: його жінка так богато говорила про це виховання, що він лишив усе на її голову. Як вона показувала зденервування, то він брав її з дому в довшу дорогу для відпочинку. Здаєтеьсь, що заховання мужа влекшувало напруження між матірю й сином та що це напруження випливало майже виключно з заховання матери, а саме з вічних заходів матери покорити волю дитини своїй волі. Вона була поклонницею необмеженої влади матери над дитиною, але не тому, що знайшла таку думку в книжці (нема такої думки, якої не знайтиб у книжці), а тому, що таке становище супроти дитини відповідало її найглибшій потребі. Що матери треба було того, це видно з цього, що вона роками вперто держалася свого становища, хоч воно заєдно показувало кепські наслідки.

Звідки в ній повстала потреба панування над дитиною? Відомо, наслідком її власного виховання. Щоби відкрити це, треба було її питати за її перші життєві досвіди. Як лікарі її за це спитали, вона відразу сказала, що її виховання було інакше від виховання її мужа. Над домом її мужа в дитинстві правив ніжний, люблячий батько. Дітей там не дражнено. Родичі дивилися за тим, щоби діти чулися щасливі. Зате її батько був горячковим самолюбом, який легко попадав у гнів за дрібниці, який удержував строгу дисципліну. Від дитинства дітей мати все напоминала їх бути тихо, здержуватися від галасу, не дозволяла бавитися, як вони могли наробити шуму, не дозволяла запрошувати сусідських дітей до себе до хати. Її батько говорив про свою любов до своїх дітей досить часто, але він за ними не дивився й ними не займався. Його вплив придавлював дітей і робив їх нещасливими. Його дочка виразно говорила, що вона винує батька за свою нервовість та за нервовість інших дітей. А всетаки ця сама дочка, що так добре критикувала батьківське виховання себе самої, сама заховувалася супроти своєї дитини в такий самий спосіб. Вона розуміла, чому вона бунтувалася проти заходів батька панувати над нею, але не розуміла, як її син робив тесаме супроти неї. Вона розуміла свою „нервовість", але не розуміла „нервовости" свого сина, яку вона сама викликувала. Словом, вона не розуміла, що несвідомо наслідувала батьківське виховання, яке вона так гостро осуджувала як причину своєї недуги.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

NEW YORK, N. Y.

Voice of the Ukrainian Civic Center.

The Ukrainian Civic Center was greatly honored when Dr. Myshuha consented to give a speech for the club, in commemoration of Mother's Day. As Mother's Day happened to be on a Sunday, the lecture was postponed and held on Tuesday May 10 at 46 St. Marks Place, N. Y. C.

A fine exhibit of Ukrainian spirit was displayed when the club members not only strived to be present themselves but also invited their mothers and friends to partake in so great an event.

Dr. Myshuha chose as subject, "The Ukrainian Mother in Ukraine and in America." He very distinctly portrayed all the hardships the Ukrainian Mother in Ukraine suffered and how through all her trials and tribulations she was still able to carry on in most heroic way. Dr. Myshuha did not fail to bring to our minds the fact that Taras Shevchenko, in writing his famous poems "Kateryna" and "Naymychka," gave us a vivid picture of what a mother's love can do for a child. Undoubtedly, a great many people who have read these stories or have seen them enacted on the stage can readily vizualize all that these two mothers underwent.

Not did Dr. Myshuha talk only about the Ukrainian Mother in Ukraine but he also showed how great a part the Mothers in America played. These Mothers who left their dearly beloved soil and ventured forth into an unknown destination to start life where they thought it most convenient for their future generation, deserve the greatest love, honor, and respect attributed to any person. Those Mothers whom we now see struggled to adapt themselves to a foreign country and language, to its mode of living, and even went as far as to become citizens of a land, which they loved but still not their own. If it were not for these brave mothers where would the present generation be?.. Probably back in Europe toiling in the sweat of their brow to earn a few pennies.

The words of the entire speech, which were so eloquently spoken by our lecturer, quickened the tears to everyone's eyes. In this way we all gave ourselves unconsciously away that we greatly appreciated and loved the wonderful Mothers of Ukraine and America.

After the lecture, punch and cookies were served by the club members to the guests and members present.

Mary Bodnar then gave a spech in which she touched upon the way we should act toward our mothers to make them happy and comfortable. She likewise said that girls who can easily afford should make it their business to see that their mothers were taken out by them at least once a week and that they should get some little something as flowers, candy, etc. as frequently as possible. This idea was heartly welcomed by the enthusiastic members and I am sure each and everyone promised deep down in her heart that she would do all in her power to make her own sweet mother's days full of bliss and happiness.

A few more girls spoke of their views on the subject. Not to forget... some mothers also commented on what their daughters did and said concerning their mothers.

And so a good time was had by all.

The lecture was then adjourned until some future time when we can once more have such a delightful speaker and of course a wonderful time again.

Irene Lenchuk.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Удачне віче в справі Рідної Школи.

Дня 27-го березня ц. р. заходом Укр. Нар. Дому та при співучасти місцевих українських товариств відбулось віче в справі Рідної Школи в Краю.

Віче відкрив і ним проводив предсідатель У. Н. Дому, гром. Василь Левчик, а секретарював Мих. Гринішак.

Гром. Левчик, розпочинаючи віче, пояснив присутним, що головна ціль цього віча є, обзнайомившися з положенням на українських землях, прийти з матеріяльною допомогою просвітній інституції, якою є Рідна Школа. Він перечитав листа від делеґата Рідної Школи, гром. Ясінчука, який оправдав свою неприсутність на вічу тим, що в останнім дні зістав заанґажований на святочну академію в справі Рідної Школи до Шикаґо, та уділив голосу начальному редакторови Свободи, Омеляновии Ревюкови.

П. О. Ревюк у своїй довшій промові представив присутним подрібно становище українського народу під усіма заборами. Багато з цього говорив він на основі власних спостережень.

Коли в інших державах уряди стараються прийти з допомогою свому населенню, то в Польщі панує уряд, зложений з військових, так званих „пулковнікуф", який може й розуміється на военнім ремеслі, але зарадити економічній кризі ніяк не старається, ані не уміє. Деяким польським інституціям уряд помагає, а українським не то, що не помагає, але напружує всі сили, щоби і ті, які є, знищити.

„Пацифікація", яку переводив польський уряд на українських землях в 1930 р., наробила багато шкоди Українцям. Та вона ще більше викликала в нашім народі ненависти до Польщі. Вона ще більше утвердила нарід у переконанню, що спасення лежить тільки у власних селах. Вправді трапляються слабодухи, які стратили віру у свої сили і хотілиб миритися з польським пануванням, однак це тільки одиниці. Український нарід у своїй масі не то, що не зневірюється, але ще більше загартовується в боротьбі за повне визволення зпід польської кормиги.

Це саме відноситься і до інших займанщин.

Велику еволюцію в напрямі до ліпшого переживають наші брати на Закарпаттю. Інтеліґенція чимраз то більше обтрясається зі свого мадяронства і москвофільства та стає на чисто український шлях.

Щодо еміґрації, то визначні українські одиниці, які змушені були покинути рідну землю, побачивши, що український нарід не піддається чужому пануванню, й далі бореться, відсвіжились і набрали сил до дальшої праці для добра свого народа.

Пороблено звязки й знакомства з ріжними впливовими орґанізаціями в багатьох державах, видано масу літератури не лиш українською, але й чужими мовами, яка обзнакомлює чужі народи з українськими справами і перетягає симпатію світової опінії на українську сторону.

Другим з черги бесідником був місцевий гром. Антін Горохівський, який у своїй промові зазначив, що Українці, де вони не були би, та без ріжниці політичних переконань, мусять помагати нашим братам у старім краю матеріяльно і дискредитувати наших ворогів перед чужими народами. Світ, побачивши одноцільний український фронт, — каже бесідник — мусить остаточно стати по українській стороні й осудити наших ворогів.

На кінець забрав голос гром. Роман Слободян, головний фінансовий секретар У. Н. С., та завізвав присутних, щоби обильно зложили датки на Рідну Школу. „Даймо стільки, щоби кождий, що дасть, відчув, що дав!" — говорив бесідник. Кожний нарід дорожить своїми школами, бо в школі життя й будучність. Не маючи своєї школи, не зналиб ми, що ми за нарід та чиї сини.

Присутні зложили на Рідну Школу в загальнім одушевленню $238.00 і, відспівавши „Не пора", розійшлись домів.

Слідуючі жертводавці зложили датки:

Братство св. Володимира, від. 65 У. Н. С., $30.00; Зап. Січ, від. 234 У. Н. С., $25.00; Укр. Горожанський Клюб $25.00; Зап. Січ, від. 3 У. Н. С., $20.00; Укр. катол. парохія св. Володимира $15.00; Сестрицтво Любов, від. У. Н. С., $15.00; Братство св. Михаїла, від. 142 У. Н. С., $10.00; Братство св. Ів. Хрестителя, від. 199 У. Р. С., $10.00 Сестрицтво, від. Провидіння, $10.00; Співацьке Товариство „Боян" $10.00; Василь Левчик, Р. Слободян і М. Безкоровайний по 5.00 д.; М. Голубець і Т. Луняк по 3.00 д.; о. М. Кінаш 2.50 д.; А. Кемпа, К. Качуряк, М. Сухорський і М. Стефура по 2.00 д.; П. Остапчук, К. Пілат, М. Огар, Ол. Світлик, Н. Воробель, М. Ґайнович, Ю. Бойко, Гел. Богданович, Ів. Галущак, М. Романович, Явд. Кардаш, Т. Матвієць, С. Лащук, І. Кіценюк, І. Пілат, А. Горохінський, Т. Процак, Ю. Картичак, М. Лужняк, Я. Лещак, Т. Горінь, А. Качур, К. Марич, К. Возняк, М. Ядловський, Ів. Сенишин, Д. Коритко, М. Фринкевич, П. Чечель, М. Костишин, М. Бучій, В. Ґреґа, Я. Красновський і Д. Щерба по 1.00 д.; М. Шара і Ів. Хрущ по 50 ц.; дрібні датки 1.50 д. Разом зібрано $238.00. Розходів було $17.00, остається $221. З листопадового Свята додано $19.05. Разом $240.05.

Згадану суму вислано до Обєднання на Рідну Школу.

Мих. Гринішак, секр. віча.

Ґете.

ДУМКИ.

(Вибір з ріжних творів).

Нехай лишень ніхто не уявляє собі, що ждали на нього як на спасителя.

•

Яка влада найкраща? Та, що вчить нас володіти самими собою.

•

Щораз частіше приходжу до пересвідчення, що кождий повинен ставитись поважно тільки до свого ремесла, а все інше брати легко. Кілька вірців, які хочу нині написати, займає мене більше, ніж багато поважніші справи, на які не можу мати ніякого впливу. Нехай так робить кожний, а буде лад в усьому дома і в місті.

•

Всі закони встановляють старші люди та мужчини. Молодці та жіноцтво домагаються завсіди виїмків, старі — правил.

•

Найдоскональшою жінкою вважаю ту, яка вміє заступити дітям батька, після його смерти.

•

Розтратність не до лиця жінці; зате дрібне скупарство їй не шкодить. Щедрість це чеснота мужчини; чеснотою жінки повинен бути хист „тримати в жмені".

•

Святкувати прилюдно повинні ми тільки те, що щасливо скінчилося. З усіх свят найменше відповідне — весілля; слід би його шанувати нишком, у покорі та надії.

•

Не можна жити для всіх, а головно для тих, для яких жити не маємо охоти.

•

Приваблюють нас не шпилі, а шаблі.

•

Скільки то літ треба „робити", щоби бодай дещо навчитися, що і як робити треба!

•

Мистецтво — далеке, життя — коротке, осуд — важкий, нагода — звійна.

•

Кожний із нас настільки обмежений, що хотів би інших зробити подібними до себе.

•

Ніщо так не характеризує людини, як те, що вона вважає смішним.

•

Хочби ми не знати як пізнали світ, завсіди знайдемо в ньому темні та ясні сторінки.

•

Один із найдурніших помилкових поглядів той, коли молоді голови гадають, що втратять свою оригінальність, признаючи правди, признані вже іншими.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

ROCHESTER, N. Y.

CHORUS AND FOLK BALLET EXPRESS UKRAINIAN TRIBUTE TO WASHINGTON.

Spirited Interpretations Understandable by Audience Unaccustomed to South Russian Dances, Songs and Selections Done Under Perfect Discipline.

By Stewart B. Sabin.

Sponsored by Ukrainian organizations of Rochester, the Ukrainian Chorus, Alexander Koshetz conductor, and the Ukrainian Folk Ballet, Vasile Avramenko director, united in a program in Columbus Auditorium last evening. This was one of a series of such entertainments planned as a tribute by the Ukrainians appropriate to this Washington anniversary year. The chorus and ballet have been, or will be, heard and seen in seven other cities besides Rochester.

Roland B. Woodward, executive vicepresident of the Chamber of Commerce, spoke briefly, centering his thought on the significance of the character and career of Washington. Mayor Charles S. Owen followed him, speaking in welcome to the visiting Ukrainians and in tribute to the Ukrainian citizens of Rochester.

The program was performed in three sections; first came the ballet, then the chorus and finally the ballet, while the program finale found the two united in a specially devised Washington tribute.

The performance given last night should have been genuinely entertaining to all who saw and heard it; unquestionably, the Ukrainian audience could more intimately appreciate the particular significance of the folk dances and folk songs that were the program content. But the dance forms, rhythm and pantomimic plans were so spirited and enlivened, the music so deeply suggestive of feeling growing from living experience, that the outside audience member felt himself no stranger to what was danced and sung.

Alexander Koshetz and his chorus years ago earned reputation the country over for choral singing that is massed tone made eloquent and controlled to a nicety by the conductor. Again last night, as on former hearings, there was blending of voices and discipline of chorus to make the performance unusual.

Vasile Avramenko has built his dances on national subjects, but as mere dances they have sincerity, vitality and color to give them general appeal. And the appeal was plainly very strong to those Ukrainians to whom the dance or song was a bit of tradition or of experience suggested in motion. It is out of the national aptitudes so well demonstrated last evening that Ukrainian contributions to Rochester civic music festivals have come and been such popular successes.

(Rochester Democrat and Chronicle, Wednesday, May 18, 1932).

UKRAINIAN FESTIVITIES.

Chorus and Ballet Give Artistic Program in Bicentennial Tribute to Washington.

By Edward Durney.

The Ukrainian Bicentennial committee, in tribute to George Washington, presented the noted Ukrainian conductor, Alexander Koshetz, and the Ukrainian chorus, also Vasile Avramenko and his Ukrainian Folk ballet, Wednesday evening, in Elmwood Music hall. The festal evening was one of outstanding artistic achievement, and the happy audience was moved to unbounded admiration of the talented groups providing the entertainment.

Alexander Koshetz and his Ukrainian singers are remembered fondly from past performances in this city, and the choral work of Wednesdey evening held to the lofty standard expected by the listener — in a word, it was the same extraordinary, amazingly beautiful singing.

Conductor Koshetz's choristers are letter perfect and spirit perfect in their interpretations. The leader has achieved exact balance of parts, and his interpretative adjustment betrays unerring proportion. The choral tone is a disclosure of brilliance, glamor, splendor and perhaps from no other group can be heard a bass section of such resonance, depth and vitality. The dynamic control leaves nothing to be desired, and countless are the exquisite vocal effects disclosed in performance. Not a note of any part, whether it be the finest pianissimo or the fullest forte, lacks vitality or fails of significance. The chorus of Wednesday evening numbered 31 voices.

The choral offerings made up the second portion of the program. The several numbers, all unaccompanied, amounted to severe tests of skill in polyphonic singing, and the entire presentation exemplified ease and poise. The choral arrangements represented the work of Mr. Koshetz, M. Yasinevich, S. Ludkevich, M. Lysenko and F. Kolessa, and in the singing of several of the numbers some fresh, beautiful solo voices were disclosed.

The thrilling Chant to St. George opened the program, which offered as well the impressive Psalm on Christ's Sufferings, the intricate and beautiful "Chornomoretz," (historical Cossack song), Tchumak Song, Christmas carols and others.

Koshetz and his chorus were called upon to acknowledge rounds of enthusiastic applause.

The contribution of the ballet consisted of two groups of Folk dances, in native costume, subjects and figures of the dance-lending variety rather than the rhythm, which remained a constant quantity throughout.

Here again was spirit and utter spontaneity — the joy of the dance. Color, speed and rhythmic accuracy surcharged every number, each spectacle riveting the attention of the audience. All hearts were captured by the dancing of two tots, a boy and girl apparently four of five years of age, whose talent and ability well might be the envy of adults. Recognition went also to another little chap whose accounting was excellent.

Solo and ensemble dances followed in quick succession, the enjoyable evening passing as but a moment. The dance music was furnished by the Folk orchestra of six pieces.

The entire ballet and chorus joined in the Finale. "A Homage to the Sprit of George Washington," in which the flags of the two nations were displayed and the national anthems sung.

The local committee was favored by the presence of Councilman Thomas J. O'Donnell of the South Buffalo district, who, in addition to words of welcome, expressed his appreciation of the evening's effort and significance.

The engagement of the Ukrainian organizations was managed locally by Bessie Bellianca.

(Buffalo Evening News, Thursday, May 19, 1932).

— o —

UKRAINIAN CHORUS PAYS HONOR TO WASHINGTON IN CONCERT HERE.

By Mary M. Howard.

A remarkable union of Ukrainian art in song and dance was presented last evening in Elmwood Music hall as a trubute offered to George Washington by the Ukrainians of this land, under the auspices of the Ukrainian Bicentennial committee. The Ukrainian chorus conducted by Alexander Koshetz, and the Ukrainian Folk Ballet directed by Vasile Avramenko, were the factors in the entertainment, which attracted a large audience.

The program was divided into three sections, the first and third devoted to the folk dancing, the second to the songs of the Ukraine. The dances were symbolic and historical, all springing from the soil. There was the Sowing Dance in the warm spring day, the merry Hopak on the village green, the wild whirl of the Cossacks, the sword dance of the Zaporogian Knights and many others which told their own story. There was marvelous spontaneity and group unity in them all, and a real zest, as if the dancers were wholly absorbed in the pleasure of their rhythmic steps. In their gorgeous costumes, a veritable riot of brilliant colors, the dancers made a fascinating kaleidoscopic spectacle that called forth unstinted enthusiasm from the audience.

Some of the most vehement applause was aroused by the dancing of two remarkably talented children, a brother and sister, apparently six and eight years old, who, in Ukrainian Highland solo dances, and in a team dance, the "Hopak Circle," showed extraordinary grace and mastery of plastic and rhythmic expression. A "Hopak Parubotzky," danced by Avramenko himself, also won great approval.

Koshetz became known as a master of choral directing when he brought his forces to this city in earlier years. Using no baton, and making mystical motions with his fingers, he conveys to his singers his exact meaning, and secures from them results that are the last word in unity, unfailing adherence to pitch and flawless precision. His control of the chorus is magical.

The musical numbers, all unaccompanied, included a Chant to St. George, Christmas carols, Kolomeyka dance songs, a Tchumak song centuries old, "Chornomoretz," a Cossack melody, and other folk songs, sung with the clear, white tone of the Slavonic singers, and with frequent instrumental effects, due partly to the organ-like quality of the splendid bass section. Several beautiful voices were heard in the incidental solos, and both the conductor and his singers were compelled to acknowledge many tributes of applause from the hearers.

A small orchestra played for the dances in spirited style. Chorus and ballet collaborated in the final number, when a large portrait of Washington was brought on the stage and the "Star Spangled Banner" was sung.

Local Ukrainians who worked hard for the success of the festival were the Rev. S. Musiychuk, T. Lensky and A. Koval. Flowers were presented to Koshetz and Avramenko by little girl in native costume. The dancing ensembe comprised dancers from New York, Buffalo, Canada and other places, all pupils of Avramenko and his assisting teachers.

(The Buffalo Times, Thursday, May 19, 1932).

— o —

UKRAINIAN PUPILS GIVE NATIVE DANCES AT LYDIA DARRAH SCHOOL.

The Darrah School had a wonderful treat on Wednesday morning, May 11, when the Ukrainian pupils of the Bache School visited the Darrah School, and assisted by the Ukrainian pupils of the Darrah gave a demonstration of their folk dances. The dancers showed wonderful skill and ability and it was a pleasure as well as most instructive to watch the children dance.

Their costumes were elaborate and emblematic of their country. Little Olga Wengernuk delighted the audience with her solo dances. The boys were most proficient in their part.

The dancers were under the leadership of Miss Anna Corsack and Miss Anna Sermata. Miss Cecelia Rogalski had charge of the music.

Ukrainian Dancers.

Walter Hrab, Alexander Hrab, William Charuk, Steven Hausk, William Strajkowski, William Kaniuka, Helen Kaniuka, Olga Wengernuk, Jennie Wanchura, Olga Sadowy, Matilda Zanyrucka, Anna Terpeluk, Jennie Zadorozny, Rose Yarmolyk, Anne Marcella Corsuk, Jennie Zatonsky, Anna Seniw, Tillie Hudyma, Victoria Hudyma, Mary Terpeluk, Irene Prochesky, Anna Serematta and Cecelia Rogalski.

(The Northwest Record, Philadelphia, May 18, 1932).

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(41)

Ділекта, приглядаючися з даху дому свого батька процесії, бачила зі страхом свого нареченого, Максімуса Прекляруса, між бранцями в процесії. Вона знала, що про більшість тих бранців уже ніхто більше нічого не чув після того, як вони ввійшли в тюрми цісаря.

— o —

Звичай і виховання зробили її байдужною до брутальностей сцени, але нині, йдучи до льожі свого батька, котра знаходилася недалеко від льожі цісаря, вона тряслася на думку про свого улюбленого. Але назовні, ждучи представлення, вона виглядала на спокійну й поважну красавицю.

— o —

З приходом цісаря до цирку від закратованої брами на противній стороні арени появилася передня частина процесії. Ішли дикі льви й леопарди, декотрі у клітках, інші тягнені рабами. Звірі рвалися на шнурах.

— o —

В інших клітках були дикі бики, а в кількох клітках велетезні малпи з тих родів, що подібні до чоловіка. Бранців і звірів збито в солідний трикутник перед цісарем, котрий промовив до бранців, обіцюючи побідникам волю й нагороди. Потім наставники загнали бранців і звірів назад до тюрми й до кліток.

— o —